

ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА

УДК 373.3

С. О. ДОЦЕНКО

докторант

Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди

ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

У статті обґрунтовано особливості мотивації творчої діяльності учнів у процесі вивчення природничо-математичних дисциплін. Зазначено, що творчість, на відміну від праці, є більш досконалим видом діяльності, а отже, його спонукальний мотив пов'язаний із внутрішніми потребами особистості, прагненням до самореалізації, розвитку здібностей і задатків. Наголошено, що головним мотивом творчої діяльності є прагнення до самовдосконалення й самовираження в певній діяльності. Акцентовано увагу на тому, що стимулом до творчої діяльності є проблемна ситуація. Охарактеризовано педагогічні методи та прийоми стимулювання й мотивації до творчої діяльності: словесні, наочні, практичні, репродуктивні та пошукові.

Ключові слова: творчість, творча діяльність, мотив, мотивація, творчі здібності, стимулювання, проблемна ситуація, методи та прийоми мотивації.

Формування мотивації учнів до творчої діяльності є однією з головних проблем STEM-освіти, яку наразі вважають пріоритетним напрямом розвитку освіти України. У цих умовах особливої актуальності набуває проблема розвитку інтелектуальних і творчих здібностей учнів; формування особистості, готової не лише жити в мінливих соціальних і економічних умовах, а й активно впливати на дійсність, змінюючи її на краще. А це під силу лише творчій особистості.

Творчість пронизує всі аспекти життєдіяльності людини та є невід'ємною складовою її соціальної діяльності. Багато вчених вважають, що сенс життя людини полягає в реалізації її творчих здібностей. Як стверджував Е. Фромм, "людина живе лише доти, доки творить" [9]. Творчість людини спрямована на створення якісно нових цінностей і сприяє духовності людини, її моральності, свободі, розвитку особистості та культури. Головною характерною рисою особистості є її постійне прагнення до активної творчої діяльності та перетворення дійсності, а отже, активність конкретної людини виражається в творчому, новаторському підході до всіх сфер життєдіяльності.

Творчість, на відміну від праці, є більш досконалим видом діяльності, а отже, її спонукальний мотив пов'язаний із внутрішніми потребами особистості, прагненням до самореалізації, розвитку здібностей і задатків.

Учені вважають, що головним мотивом творчої діяльності є не збільшення людиною свого матеріального багатства, а прагнення до самовдосконалення й самовираження в певній діяльності. Потреба в розвитку та самовдосконаленні пов'язана, насамперед, із самоактуалізацією, яка є безперервною реалізацією потенційних здібностей, прагненням людини до самовтілення й актуалізації закладених у ній потенційних можливостей.

Однією з найважливіших завдань сучасної педагогіки є формування в людини здатності бути творцем, що дасть змогу досягти успіхів у різних видах діяльності. Занурення особистості в атмосферу творчості сприяє задоволенню її потреби в активному пізнанні нового. Творчий процес сприяє зміні навколишнього світу, у результаті чого створюються абсолютно нові об'єкти й новий порядок речей. Проблема формування мотивації перебуває на межі навчання й виховання. Це означає, що увага педагогів і психологів повинна бути спрямована не тільки на навчання учня, а й на те, як і що відбувається в розвитку особистості учня в процесі творчої діяльності.

Мета статті – розглянути особливості мотивації творчої діяльності учнів початкових класів у процесі вивчення природничо-математичних дисциплін.

Мотивацію досліджували багато відомих науковців: Дж. Адамс, К. Альдерфер, Д. Аткинсон, В. Врум, Ф. Герцберг, Е. Лоулер, Д. Мак-Клеланд, А. Маслоу, Л. Портер, А. Шопенгауер та ін. Ґрунтовне вивчення наукових джерел засвідчило, що науковці приділяють значну увагу проблемі формування мотивації в навчально-виховному процесі. У психологічних дослідженнях її широко розглядали Л. Божович, Є. Ільїн, Г. Костюк, О. Леонт'єв, С. Рубінштейн, П. Якобсон та ін. Численні теорії мотивації соціальної діяльності знайшли відображення ще в працях таких філософів, як Геракліт, Демокрит, Платон, Аристотель. Проблемі мотивації соціальної діяльності людини присвячено велику кількість праць сучасних зарубіжних філософів: М. Вебер, Л. Декерс, Т. Парсонс, Е. Фромм, Ю. Хабермас та ін.

Уперше термін “мотивація” використав А. Шопенгауер. Потім його почали вживати вчені різних напрямів для пояснення причин поведінки людини. Сьогодні під мотивацією прийнято розуміти систему мотивів як спонукальних чинників діяльності людини. Мотиви характеризують мотиваційну сферу особистості, що має досить складну ієрархічну структуру, відносини всередині якої визначають як індивідуальні, так і соціальні обставини. Мотиваційна сфера кожної людини відрізняється своєрідністю та змінюється протягом життя через певні умови. У зв'язку з цим у сучасної людини значно розширилося коло мотивів, засобів і предметів її задоволення. Тому виникає питання, які мотиви домінують у процесі творчої діяльності. Оскільки мотив є спонукальною силою, спрямованою на задоволення потреб, то мотиви творчої діяльності визначаються такими потребами, як потреба в самоактуалізації, самореалізації, самовдосконаленні, самоствердженні та самовіддачі.

У психології науковці (Л. Божович, Г. Костюк, О. Леонтьєв, С. Рубінштейн та ін.) “мотив” визначають як спонукальну причину дій і вчинків людини (тобто те, що спонукає нас до дії). Мотиви є відносно стійкими рисами (виявами, атрибутами) особистості. Так, на думку О. Леонтьєва, мотив є “мотором діяльності”, за допомогою якого розкривається природа людських дій, їх сутність. Тому він є важливим компонентом структури будь-якої діяльності, її рушійною силою. О. Ковальова серед мотивів називає знання, почуття, потреби, які змушують людину прагнути до мети [5].

У педагогіці мотив характеризують (В. Лозова, Г. Троцько та ін.) як спонукальну силу навчальної діяльності, розрізняючи дві їх групи: пізнавальні (пов’язані зі змістом навчання) й соціальні (пов’язані із взаємодією школяра з іншими людьми). Досліджуючи першу групу мотивів, науковці поділяють її на такі підгрупи:

а) широкі пізнавальні мотиви (інтерес до нових цікавих фактів, явищ, теоретичних принципів, ключових ідей);

б) навчально-пізнавальні мотиви, які відображають орієнтацію на засвоєння способів здобування знань;

в) мотиви самоосвіти, які передбачають спрямованість на самостійне вдосконалення засобів набуття знань [7].

Наведені визначення мотиву вказують на багатозначність цього терміна, який включає такі компоненти: потреби, інтереси, переконання, ідеали, почуття тощо. Отже, суб’єкта до певної діяльності можуть спонукати різні мотиви, наприклад, інтерес до змісту та процесу діяльності, почуття обов’язку перед суспільством, прагнення до самоствердження тощо. Якщо суб’єкт прагне до реалізації певної діяльності, то є підстави стверджувати, що в нього є мотивація.

Як зазначає С. Занюк, мотивація – це сукупність спонукальних факторів, які визначають активність особистості: мотиви, потреби, стимули, ситуативні чинники, що спонукають поведінку людини. Потужним мотиваційним фактором є мета – усвідомлений, запланований результат діяльності, суб’єктивний образ, модель майбутнього продукту діяльності, що стимулює, активізує дії людини. Як стверджує О. Леонтьєв, розгорнута діяльність передбачає досягнення конкретних цілей (у певній послідовності), створює ситуацію успіху, дає емоційний заряд, спонукає до кінцевої мети, посилює мотивацію людини. Науковець наголошує, що ціль мобілізує волю й енергію людини, спрямовує людську діяльність на свідомо визначений напрям дій щодо досягнення результату. Зазначимо: співвідношення мотивів і цілей діяльності полягає в тому, що мотив є причиною (спонукою) постановки тих чи інших цілей. Щоб поставити перед собою мету, необхідний відповідний мотив: самоствердження, самореалізація, матеріальний стимул, інтерес до змісту діяльності тощо. Оскільки цілі тісно пов’язані з мотивами, вони також чинять істотний спонукальний вплив на певну діяльність. Чим конкретнішими є цілі, тим більшим є їхній спонукальний вплив.

Конкретизація мети, розробка проміжних цілей (етапів) і засобів їх досягнення є, на нашу думку, необхідним мотиваційним фактором (цілеутворення) творчої діяльності. Крім того, якщо педагог разом з учнем визначають мету, то кожен схильний працювати над її досягненням значно наполегливіше, ніж тоді, коли перед ними ставлять мету інші. Щоб мета була прийнята, стала їх наміром, необхідна участь усіх (педагога й учнів) не тільки у формулюванні завдань, а й у аналізі, обговоренні умов її досягнення, у плануванні навчальної діяльності. У такому разі учень є не пасивним виконавцем, а активним суб'єктом навчальної діяльності.

Звісно, людину до діяльності спонукають, зазвичай, кілька мотивів, кожен з яких має різну спонукальну силу, які й утворюють мотиваційний комплекс (систему, комплекс мотивів). Безумовно, прагнення вирішити проблему, знайти ефективне рішення свідчить про наявність сильної мотивації досягнення. С. Занюк характеризує її як прагнення досягти високих результатів і майстерності в певній діяльності [3]. Суб'єкт із сильним мотивом досягнення мети не задовольняється отриманим результатом, схильний визначати віддалені цілі, намагається виконувати краще, ніж раніше, переживає радість успіху внаслідок досягнення високих результатів тощо. С. Занюк пропонує формулу успіху: $УСПИХ = З + Мд + С$, де $З$ – здібності, $Мд$ – мотивація досягнення, $С$ – ситуація (сприятливі обставини тощо). Отже, ця формула дає можливість прогнозувати успіх у діяльності, враховуючи не тільки здібності людини, а й її прагнення досягти мети, її цілеспрямовану й наполегливу працю (мотивація досягнення), та спрогнозувати її майбутню кар'єру. Отже, мотив досягнення є не тільки відносно стійким атрибутом (рисою) особистості, а й динамічним утворенням. Він актуалізується у взаємодії з ситуативними факторами (цінність, шанси) в певній сфері діяльності та є одним із складників мотивації досягнення. Як зазначає С. Занюк, мотивація досягнення залежить від упевненості людини в успіху: чим більше людина сподівається на успіх, тим більше зусиль вона схильна докладати, тим сильнішою буде її мотивація досягнення. Відомо, що люди, які розраховують і налаштовуються на успіх при вирішенні проблеми, справді знаходять ефективні рішення. Прагнення до позитивного результату (рішення) сприяє формуванню в людині “почуття ефективності”, віри у свої здібності, у власну спроможність долати труднощі та спонукає її працювати краще.

У психології характеризують категорії мотивації, які свідчать про наявність у людини потреби в досягненні (поняття, судження, висловлювання). Наприклад, С. Занюк визначає такі категорії мотивації досягнення: а) потреба в досягненні успіху (формулювання мети діяльності); б) очікування успіху (пов'язане з упевненістю в успіху певної діяльності); в) похвала (схвалення) (можливість винагороди); г) позитивний емоційний стан (емоційні стани радості, задоволення в певній діяльності, досягненні успіху); д) потреба в уникненні невдачі (відкрито виражається потреба, намір, бажання або сподівання уникнути невдач у діяльності).

Учені зазначають, що стимулом до творчої діяльності є проблемна ситуація, яку неможливо вирішити на основі наявних даних традиційними способами. Проблема ситуація (грец. *problema* – завдання) – найбільш уживаний вид психологічної ситуації, одна із обставин якої усвідомлюється (або заздалегідь сформульована) як питання, на яке необхідно отримати відповідь шляхом аналізу та розуміння всіх ситуацій.

А. Матюшкін визначає проблемну ситуацію як особливий вид розумової взаємодії суб'єктів дидактичного процесу, що характеризується таким психічним станом учня під час вирішення цих завдань, який вимагає виявлення (відкриття або засвоєння) нових знань або способів діяльності. Отже, проблемна ситуація – це така ситуація, під час вирішення якої суб'єктові учіння не вистачає знань і він повинен сам їх шукати.

Оригінальний продукт діяльності створюється в результаті формулювання нестандартної гіпотези, створення нетрадиційного взаємозв'язку елементів проблемної ситуації, добору неявно пов'язаних елементів, установлення між ними нових видів взаємозалежності. Передумовами творчої діяльності є гнучкість мислення (здатність знаходити способи вирішення проблеми), критичність (здатність відмовитися від непродуктивних стратегій) тощо. Учні початкових класів залучаються до творчої діяльності із задоволенням, бо вона реалізує їх цікавість, потребу в пізнанні світу, у спілкуванні та бажанні виявити себе.

Практика свідчить, що уява завжди супроводжує в будь-яку творчість [1]. Без розвиненої уяви не може бути продуктивної творчої діяльності. Розвитком уяви можна управляти. Г. Альтшуллер і І. Верткін провели низку цікавих досліджень. Було вивчено близько тисячі біографій, визначено загальні моменти в життєдіяльності творчих особистостей. Виявилося, що життя більшості досліджених творчих особистостей можна уявити ланцюгом ходів, кроків. Творча особистість прагне до творчої мети й намагається не звертати уваги, уникати зовнішніх обставин. Для творчої особистості важливо якомога раніше вийти на свою “творчу стежу”. Краще, якщо це станеться ще в дитинстві. Можна знайти свій шлях і в значно пізнішому віці, але з віком зробити це буде дедалі складніше. Було навіть уведено таке поняття, як “зустріч із дивом”, тобто з чимось таким, що повністю змінило весь внутрішній світ молодого людини. Це може бути і якась річ, і якась цікава людина.

У аспекті виховання майбутніх творчих особистостей важливим є поступове ознайомлення учнів із поняттями “нове”, “незвичне”, “неймовірне”. Для дитини все в цьому житті є новиною. Тому важливо, щоб учень зрозумів, що є речі, які є новими та незвичайними не тільки для нього, а й для багатьох інших. Тому учнів потрібно зацікавити незвичністю того чи іншого об'єкта, явища. Розвиток здібностей і працьовитість – шлях до творчого успіху. Для розвитку здібностей зазвичай важливо освоїти ту чи іншу спеціалізовану техніку. Леонардо да Вінчі було б

складно намалювати свою “Мону Лізу”, якби він умів малювати тільки фломастерами, і то погано. У сучасній науці якомусь більш-менш значущому відкриттю треба присвятити роки або навіть протягом десятиліть вивчати науки та досвід попередників. Багато творчих особистостей для розвитку своїх здібностей вдаються до суворої самодисципліни, наприклад, відомий приклад І. Канта, який майже сорок років прожив за одним усталеним розкладом.

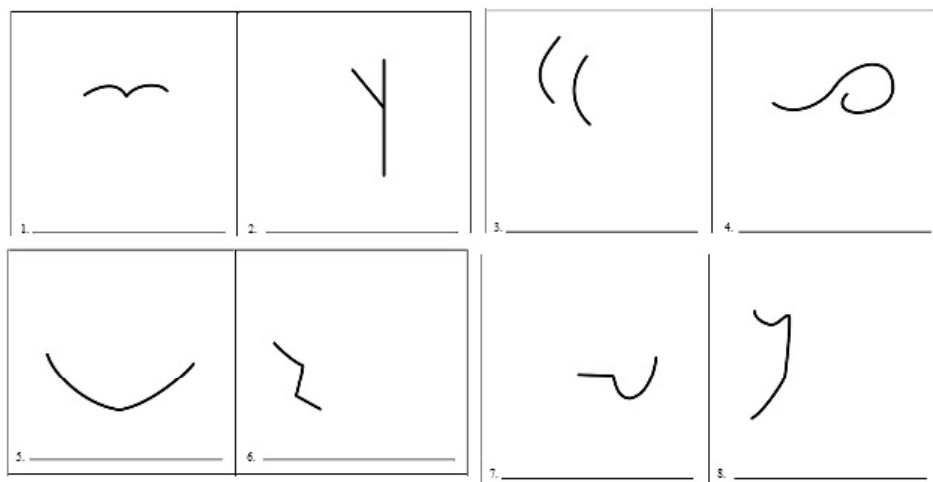
Зауважимо, що на кожному віковому етапі відбувається зміна мотиваційних виявів, які педагог обов’язково повинен враховувати. У молодшому шкільному віці мотивація розвивається в декількох напрямках. Широко пізнавальні мотиви (інтерес до знань) можуть вже до середини цього віку перетворитися в навчально-пізнавальні мотиви (інтерес до способів набуття знань); мотиви самоосвіти представлені поки найпростішою формою – інтересом до додаткових джерел знань. Широко соціальні мотиви розвиваються від загального недиференційованого розуміння соціальної значущості навчання до більш глибокого усвідомлення причин необхідності вчитися. Позиційні соціальні мотиви в цьому віці представлені бажанням дитини отримати, головним чином, схвалення педагога.

Мотиви співробітництва та колективної роботи яскраво виражені в молодших школярів, але поки в найзагальнішому вияві. Інтенсивно розвивається в цьому віці цілепокладання в навчанні (молодший школяр вчиться розуміти й приймати цілі, які виходять від педагога, утримує їх протягом тривалого часу, виконує дії за інструкцією, а при правильній організації навчальної діяльності може самостійно визначити мету, у зв’язку з чим формуються вміння співвідносити поставлену мету із своїми можливостями) [12].

Існує велика кількість методів психодіагностики творчих здібностей людини. Найбільш популярним є тест Торренса – американського вченого, відомого своїми дослідженнями природи творчості. У 1966 р. він запропонував метод визначення ступеня творчої активності особистості за допомогою розроблених ним тестів. Ґрунтуючись на працях Д. Гілфорда, учений включив до тестів завдання на виявлення рівня розвитку дивергентного мислення та інших навичок вирішування проблемних завдань, результати яких оцінювали за такими параметрами: швидкість, гнучкість, оригінальність і ретельність.

Е. Торренс розробив 12 тестів, згрупувавши їх у певну систему. Невербальну частину цього тесту, відому як “Фігурна форма тесту творчого мислення Торренса”, було апробовано в 1990 р. Другу частину тесту – “Завершення малюнків” – було апробовано в 1993–1994 рр. Наведемо фрагмент тесту для дорослих і дітей віком від п’яти років. Тест складається із завдань у вигляді малюнків. Час на виконання завдань необмежено, оскільки креативний процес передбачає вільну організацію часового компонента творчої діяльності [8].

Завдання: домалювати подані фігури та придумати до них назву.

Так, кожну закінчену фігуру оцінюють за оригінальністю та ретельністю її розробки. Кількість виконаних завдань визначає показник швидкості, а ступінь різноманітності відповідей – гнучкість мислення. На основі проведеної діагностики обирають найбільш оптимальний стиль навчання конкретного учня, визначають його творчий потенціал.

Вихованню позитивної мотивації сприяють: загальна атмосфера; залучення учня до колективних форм роботи; відносини співробітництва педагога та учня, допомога педагога не у вигляді прямого втручання у виконання завдання, а у вигляді порад, які підштовхують саму дитину до правильного рішення (певні методи творчості: метод фокальних об'єктів, мозковий штурм, морфологічний ящик, метод асоціацій тощо); залучення педагогом учнів до оцінної діяльності та формування в них адекватної самооцінки. Кожен етап зростання творчої активності дітей повинен бути зафіксований. Також формуванню мотивації сприяють цікавість викладу (цікаві приклади, досліди, парадоксальні факти); незвичайна форма подання матеріалу, що викликає здивування в учнів; емоційність мови педагога; пізнавальні ігри, суперечки та дискусії; аналіз життєвих ситуацій, роз'яснення суспільної та особистої значущості навчання та використання знань у подальшому житті; уміле застосування педагогом заохочення тощо.

Важливу роль під час мотивації до творчої діяльності відіграють педагогічні методи та прийоми стимулювання й мотивації до дій. У самій назві “методи стимулювання та мотивації” відображена єдність діяльності вчителя та учнів: стимулів учителя й зміни мотивації школярів. Для того, щоб підвищити мотивацію учнів, учитель використовує весь арсенал методів організації та здійснення навчальної діяльності: словесні, наочні, практичні, репродуктивні, пошукові методи навчання. Головними елементами словесних методів є слово, усна розповідь учителя. До них належать пояс-

нення, інструктаж, розповідь, лекція, бесіда, самостійна робота з підручником. Особливість наочних методів навчання полягає у використанні зображень об'єктів і явищ, конкретних образів, які безпосередньо сприймають учні. До таких методів належать ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження.

Практичні методи навчання передбачають різні види діяльності учнів і вчителя, але потребують великої самостійності учнів у навчанні. До них належать вправи, а також лабораторні, практичні, графічні, дослідні роботи.

Репродуктивні та проблемно-пошукові методи навчання визначають, насамперед, на основі оцінки ступеня самостійності мислення учнів, у пізнанні нових понять, явищ і законів. Репродуктивний характер мислення передбачає активне сприйняття й запам'ятовування матеріалу, що повідомляє викладач, або з іншого джерела інформації. Застосування цих методів неможливе без використання словесних, наочних і практичних методів і прийомів навчання. Так, у репродуктивно організованій бесіді викладач оперує відомими учням фактами, раніше набутими знаннями.

Існують методики для стимулювання творчих здібностей особистості: трансцендентальна медитація (Ф. Трейвіс), методика формування особистісної цілісності та віри в себе (Р. Піві). Вони не стільки допомагають індивіду знаходити рішення окремих проблем, скільки збільшують його внутрішню свободу, розвивають цілісну здатність до творчості в усіх галузях [12].

Конкретні техніки, близькі до прийомів психотерапії, що використовують для формування цілісності особистості, знімають непотрібні внутрішні бар'єри й тим самим відкривають індивіду шлях до свободи й творчості. Сьогодні існує загалом понад 30 різних методів стимулювання творчого мислення, і їх кількість продовжує зростати.

Висновки. Спираючись на численні дослідження, для формування мотивації учнів до творчої діяльності ми вважаємо за потрібне дотримуватися таких умов: усвідомлення учнями важливості креативності для професійної діяльності вчителя; формування позитивної установки (внутрішньої готовності) до сприйняття матеріалу; формування зацікавленості навчальним предметом; розвиток допитливості; намагання бути корисним суспільству, адже отримувати нові знання для вирішення суспільно значущих проблем може лише громадянсько свідомо особистість. Отже, мотивація відіграє дуже важливу роль у процесі творчої діяльності. Глибокі, міцні, емоційно забарвлені та змістовні мотиви забезпечують ефективність творчої діяльності та надають їм конкретну направленість.

Перспективи подальших досліджень полягають у визначенні ролі мотивації в підвищенні соціальної та творчої активності учнів.

Список використаної літератури

1. Альтшуллер Г. Дерзкие формулы творчества / Г. Альтшуллер ; сост.: А. Селюцкий. – Петрозаводск : Карелия, 1987. – 36 с.

2. Альтшуллер Г. Найти идею. Введение в теорию решения изобретательских задач / Г. Альтшуллер. – Петрозаводск : Скандинавия, 2003. – 12 с.
3. Занюк С. Психологія мотивації : навч. посіб. / С. Занюк. – Київ : Либідь, 2002. – 304 с.
4. Левина М. Технологии профессионального педагогического образования : учеб. пособ. для студ. высш. пед. учеб. зав. / М. Левина. – Москва : Академия, 2001. – 272 с.
5. Ліфарєва Н. Психологія особистості : навч. посіб. / Н. Ліфарєва. – Київ : ЦНЛ, 2003. – 240 с.
6. Психология : учебник для гуманитарных вузов / под ред. В. Дружинина. – Санкт-Петербург ; Москва ; Харьков ; Минск, 2001.
7. Теоретичні основи виховання і навчання : навч. посіб. / В. Лозова, Г. Троцько. – 2-е вид., випр. і доп. – Харків : Харк. держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди : ОВС, 2002. – 400 с.
8. Фромм Э. Революция надежды. Избавление от иллюзий / Э. Фромм ; пер. с англ. – Москва : Айрис-пресс, 2005. – 352 с.
9. Хекхаузен Х. Мотивация и деятельность / Х. Хекхаузен. – Москва, 1986.
10. Хекхаузен Х. Психология мотивации достижения / Х. Хекхаузен. – Санкт-Петербург, 2001.
11. Ягупов В. Педагогіка : навч. посіб. / В. Ягупов. – Київ : Либідь, 2002. – 560 с.
12. Maslow A. Toward a Psychology of Being Mass Market Paperback / A. Maslow. – 2014.

Стаття надійшла до редакції 04.02.2016.

Доценко С. А. Особенности мотивации творческой деятельности учащихся начальных классов

В статье обоснованы особенности мотивации творческой деятельности учащихся в процессе изучения естественно-математических дисциплин. Отмечено, что творчество, в отличие от работы, – более совершенный вид деятельности, а следовательно, его побудительный мотив связан с внутренними потребностями личности, стремлением к самореализации, развитию способностей и задатков. Выяснено, что главным мотивом творческой деятельности является не увеличение человеком своего материального богатства, а стремление к самосовершенствованию и самовыражению в процессе творчества. Акцентировано внимание на том, что стимулом к творческой деятельности является проблемная ситуация. Охарактеризованы педагогические методы и приемы стимулирования и мотивации к творческой деятельности: словесные, наглядные, практические, репродуктивные и поисковые.

Ключевые слова: творчество, творческая деятельность, мотив, мотивация, творческие способности, стимулирование, проблемная ситуация, методы и приемы мотивации.

Dotsenko S. Features of Motivation of Creative Activity of Primary School Pupils

In the article the features of motivation of creative activity of students in the study of natural and mathematical sciences. It is noted that creativity, as opposed to labor, is a perfect activity, and therefore its incentive related to the internal needs of the individual, the desire for self-development abilities and inclinations. Motivation is defined as a set of motivating factors that determine the activity of the individual, motives, needs, incentives, situational factors that motivate human behavior. A powerful motivational factor is the goal – a deliberate, planned result of subjective image, the model of the future product that stimulates, activates human action. Determined that the main motive of creative activity is not increasing man's material wealth, and the desire for self-improvement and self-expression in the creative process. Indicated that contribute to the formation of motivation interesting examples,

experiments, paradoxical facts, unusual shape exaltation material that is puzzling to students; emotional language teacher; educational games, situations debate and discussion; analysis of situations, explanations of social and personal significance of knowledge and education in the Hereafter; skillful use of teacher encourage others.

The attention that the stimulus to creativity is problem situation. The method psych diagnosis creativity, including test Torrens, who with the help of development objectives reveals divergent thinking skills and problem solving tasks, the results of which were assessed on the following parameters: speed, flexibility, originality and thoroughness of thinking.

Characterized pedagogical methods and techniques to stimulate and motivate creativity, verbal, visual, practical, reproductive and search.

Key words: *creativity, creative activity, motive, motivation, creativity, stimulation, problem situation, methods and techniques of motivation.*